EVROPSKI PARLAMENT

2004 *2009*

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

2008/2235(INI)

22.10.2008

OSNUTEK POROČILA

o izvajanju Direktive 2003/9/ES o pogojih za sprejem prosilcev za azil in beguncev v EU: obiski odbora LIBE v obdobju 2005–2008
(2008/2235(INI))

Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

Poročevalka: Martine Roure

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....4

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izvajanju Direktive 2003/9/ES o pogojih za sprejem prosilcev za azil in beguncev v Evropski uniji: obiski odbora LIBE v obdobju 2005–2008
(2008/2235(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Direktive Sveta 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil v državah članicah[1] („direktive o sprejemu“),

– ob upoštevanju Direktive Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopka za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah[2] („direktive o postopkih“),

– ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 343/2003 z dne 18. februarja 2003 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za azil, ki jo v eni od držav članic vloži državljan tretje države[3] („uredba Dublin II“),

– ob upoštevanju poročila Komisije z dne 26. novembra 2007 o uporabi Direktive 2003/9/ES z dne 27. januarja 2003 o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil v državah članicah (KOM(2007)0745),

– ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti členov 5 in 8,

– ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov o pravicah otrok,

– ob upoštevanju poročil delegacij Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve v Italiji (Lampeduza), Španiji (Ceuta in Melilla, Kanarski otoki), Franciji (Pariz), na Malti, v Grčiji, Belgiji, Združenem kraljestvu, na Nizozemskem, Poljskem, Danskem in na Cipru,

– ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (A6-0000/2008),

A. ker je direktiva 2003/9/ES o minimalnih standardih za sprejem prosilcev za azil ključni element prve faze skupnega evropskega azilnega sistema,

B. ker direktiva o sprejemu in direktiva o postopkih državam članicam nalagata, da prosilcem za azil nudijo pisne informacije o njihovih pravicah in o organizacijah, ki zagotavljajo pomoč; ker je za prosilce za azil in priseljence zaradi zapletenih postopkov in kratkih rokov zlasti, kadar gre za pospešeni postopek, temeljnega pomena, da lahko

[1] UL L 31 z dne 6.2.2003 str. 18
[2] UL L 326 z dne 13.12.2005 str. 13
[3] UL L 50 z dne 25.2.2003 str. 1

pridobijo ustrezne pravne nasvete, imajo dostop do tolmača in prejemajo sklepe, ki jih zadevajo, v jeziku, ki ga razumejo,

C. ker je pomembno prizadevanje za jasne (merila sprejema ali zavrnitve prošnje za azil), pravične, učinkovite in sorazmerne azilne postopke, da se zagotovi učinkovit dostop do azila,

D. ker imajo v skladu s členom 7 direktive 2003/9/ES prosilci za azil pravico do prostega gibanja znotraj države članice, v kateri so zaprosili za azil, vendar lahko države članice to pravico omejijo,

E. ker konvencija, ki se nanaša na pravice otrok, ščiti pravice vseh mladoletnikov, vključno s tistimi, ki se nahajajo izven svoje države izvora, ter ker direktiva o sprejemu nalaga državam članicam, da upoštevajo posebni položaj mladoletnikov in jim dodeljuje posebne pravice, kot je pravica do izobrazbe,

F. ker so poslanci ob svojih obiskih večkrat ugotovili, da so bile razmere med pridržanjem z vidika higiene, promiskuitete in razpoložljive opreme nevzdržne, ter da pridržanih oseb niso sistematično obveščali o vzrokih za pridržanje, njihovih pravicah in napredku pri obravnavi njihove dokumentacije,

Splošne pripombe in azilni postopki

1. obžaluje, da se je med opravljenimi obiski izkazalo, da države članice obstoječe direktive izvajajo pomanjkljivo ali jih sploh ne izvajajo; poziva Komisijo, naj sprejme ukrepe, potrebne za zagotovitev prenosa in spoštovanja direktiv;

2. obžaluje pomembno diskrecijsko pravico, ki jo Direktiva 2003/9/ES pušča državam članicam, zlasti glede ravni in oblike materialnih pogojev sprejema in dostopa do zaposlitve ter zdravstvenega varstva, zaradi usklajevanja zakonodaj držav članic;

3. poziva države članice, naj pokažejo več solidarnosti z državami, ki se soočajo z največjimi izzivi priseljevanja, in naj se ta solidarnost ne omejuje le na tehnično in/ali finančno solidarnost; poziva Komisijo, naj preuči možnost predložitve evropskega instrumenta delitve bremen, da bi državam članicam zagotovili večjo učinkovitost, prosilcem za azil pa visoko raven zaščite;

4. poziva Komisijo, naj vzpostavi stalni sistem obiskov in inšpekcij; želi, da odbor LIBE z obiski nadaljuje, da bi pri pogojih za sprejem zagotovili spoštovanje prava Skupnosti;

Sprejem

5. obžaluje, da so zmogljivosti odprtih nastanitvenih centrov, ki so jih vzpostavile nekatere države članice, šibke in se zdi, da ne ustrezajo potrebam;

6. zahteva, da sprejem prosilcev za azil in priseljencev poteka predvsem v odprtih sprejemnih centrih ter meni, da so prosilci za azil še posebej ranljivi, zato zanje ne bi smeli veljati ukrepi odvzema svobode;

7. opozarja na obvezo držav članic, da zagotovijo dostop do postopkov vlaganja prošnje za azil;

8. meni, da je treba najti ravnovesje med hitrostjo postopkov, odpravljanjem zaostankov in pravično obravnavo posameznih primerov, zlasti pri pospešenih postopkih;

Dostop do informacij in pravica do tolmača

9. ugotavlja, da so informacije o postopkih povečini pisne, roki pa zelo kratki, in da lahko to oteži razumevanje ter prosilce za azil ovira pri učinkovitem uveljavljanju njihovih pravic ob vložitvi prošnje; zahteva, da so brošure, ki prosilcem za azil in priseljencem pojasnjujejo vse njihove pravice, na voljo v več jezikih; poziva države članice, da predvidijo tudi informiranje prek drugih sredstev, vključno z ustnimi in televizualnimi;

10. izraža skrb ob pomanjkanju tolmačev tudi pri uradnih razgovorih; poziva države članice, naj nemudoma zagotovijo brezplačne javne storitve tolmačenja, po potrebi po telefonu;

11. spodbuja države članice, naj se za finančno pomoč obrnejo na Evropski sklad za begunce, da bi se izboljšal dostop do informacij in zlasti povečalo število jezikov, v katerih se informacije posredujejo, oziroma podpora tem jezikom;

Pravna pomoč

12. obžaluje, da je dostop do brezplačne pravne pomoči prosilcem za azil in priseljencem omejen, včasih le na seznam imen odvetnikov, kar pomeni, da osebe, ki nimajo dovolj finančnih sredstev, ostanejo brez pomoči;

13. opozarja, da je zaradi oteženega komuniciranja z zunanjim svetom zlasti težko najti ustrezno pravno pomoč za pridržane osebe;

14. opaža, da je stalen dostop do odvetnikov težji, kadar se pridržane osebe premeščajo od enega do drugega sprejemnega centra ali centra za pridržanje;

15. pozdravlja delo, ki so ga Visoki komisariat Združenih narodov za begunce in predstavniki nevladnih organizacij opravili na področju pravne pomoči, vendar meni, da ti ne morejo nadomestiti odgovornosti države;

16. spodbuja države članice, naj vsem prosilcem za azil in priseljencem zagotovijo javno pravno pomoč, ki bo brezplačna in učinkovita;

Dostop do zdravstva

17. obžaluje, da se v večini obiskanih centrov za pridržanje prosilci za azil in migranti sistematično pritožujejo nad nezadostnostjo in neustreznostjo zdravniške oskrbe, težavami v zvezi z obiskom pri zdravniku ali stikom z njim, pomanjkanjem posebne oskrbe (še zlasti za nosečnice in žrtve mučenja) in zdravil ;

18. poziva države članice, naj obstoječe zdravstveno kritje razširijo, da se ne bi omejevalo na nujno oskrbo, in naj zagotovijo tudi duševno zdravje;

Dostop do zaposlitve

19. poziva Komisijo, naj predlaga spremembo člena 10 Direktive 2003/9/ES, da bi s tem omogočili boljši dostop do trga dela;

20. poziva države članice, naj ne postavljajo pravnih ali administrativnih omejitev, ki bi ovirale dostop do zaposlitve;

Pomoč nevladnih organizacij

21. prepoznava veliko delo, ki so ga organizacije opravile na področju nudenja pomoči prosilcem za azil in nezakonitim migrantom;

22. zahteva od držav članic, da organizacijam zagotovijo dostop do prosilcev za azil in nezakonitih migrantov, vključno tistih v centrih za pridržanje, brez pravnih ali upravnih ovir;

Pridržanje

23. obžaluje, da se države članice vse bolj zatekajo k pridržanju; opozarja, da se mora ukrep pridržanja uporabiti le kot zadnja možnost, ko se je izkazalo, da noben drug ukrep, ki ne pomeni odvzema svobode, ni dal pričakovanih rezultatov; ta ukrep mora imeti opredeljen cilj (npr. oddaljitev), pridržanje pa lahko traja le, dokler ta cilj ni dosežen;

24. opozarja, da člen 5 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin dodeljuje pravico do oporekanja ukrepu odvzema svobode; zahteva, da mora imeti vsak državljan tretje države, ki je pridržan, možnost to pravico izkoristiti;

25. je zaskrbljen zaradi razmer v zaporih, v katerih so pridržani nezakoniti migranti in prosilci za azil, čeprav niso storili zločina; poziva, naj bodo prostori za pridržanje teh oseb ločeni, da se zagotovi njihova zaščita;

26. je zaskrbljen ob dejstvu, v kako slabem stanju so nekateri centri za pridržanje in kako pomanjkljiva je higiena v njih; opozarja, da obveznost dostojnega sprejema velja tudi za pridržane osebe; poziva, naj se vsi centri, ki ne ustrezajo standardom, čim hitreje zaprejo;

27. ugotavlja, da je dostop do zdravstvene oskrbe, še zlasti psihološke, pogosto otežen zaradi zaporniških pogojev; poziva države članice, naj v centrih za pridržanje 24 ur dnevno zagotovijo ustrezno in neodvisno zdravniško oskrbo, tudi psihološko;

28. poziva države članice, naj izboljšajo stik z zunanjim svetom, vključno s tem, da omogočijo redne obiske, povečajo dostop do telefona ter v vseh centrih in zagotovijo splošni dostop do interneta;

Mladoletniki brez spremstva in družine

29. opozarja, da mora biti v skladu s konvencijo o otrokovih pravicah največja korist otroka v ospredju vsake odločitve ali ukrepa, ki se nanaša na mladoletnika;

30. poziva, naj se uveljavi načelo, da je pridržanje mladoletnih migrantov in prosilcev za azil prepovedano, in da se ukrep pridržanja mladoletnikov skupaj s starši uporabi le izjemoma, s ciljem zagotoviti največjo korist otroka;

31. poziva države članice, ki še niso podpisale in ratificirale konvencije o otrokovih pravicah, naj to brez zadržkov storijo;

32. opozarja, da imajo vsi mladoletniki pravico do izobraževanja v državi izvora ali drugje; zahteva od držav članic, da to pravico zagotovijo tudi, če gre za pridržanega mladoletnika; zahteva, da mora biti dostop do izobraževanja omogočen v skupnosti, in sicer brez kakršne koli oblike upravne omejitve, ki bi tuje mladoletnike ločevala, da se zagotovi čim boljše vključevanje otrok in njihovih družin;

33. opozarja, da imajo mladoletniki pravico do razvedrila, primernega njihovi starosti, in poziva države članice, naj to pravico zagotovijo tudi, če gre za pridržane otroke;

34. poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo mladoletniki brez spremstva in družine, tudi kadar gre za pridržane osebe, nastanjeni v ločenih centrih, da bi preprečili promiskuiteto z drugimi odraslimi in zagotovili varno okolje;

35. želi, da bi bile vse osebe, ki se ukvarjajo z mladoletniki in mladoletniki brez spremstva, deležne posebnega usposabljanja, prilagojenega položaju otrok;

Mladoletniki brez spremstva

36. zahteva, da se za vsakega mladoletnika brez spremstva imenuje neodvisen zakoniti skrbnik, ki mu bo zagotavljal zaščito; zahteva jasno opredelitev njegovih pristojnosti in vloge;

37. poziva Komisijo, naj opredeli obveznosti v zvezi z identifikacijo in iskanjem morebitnega člana družine mladoletnika brez spremstva v Evropski uniji, da se zagotovi, da se mu ta lahko pridruži, če je to v njegovem interesu;

38. je zaskrbljen ob pojavu izginotij mladoletnikov brez spremstva; od Komisije in držav članic zahteva, da vzpostavijo usklajen sistem zbiranja podatkov in statistik za identifikacijo in pomoč mladoletnikom brez spremstva v boju proti temu pojavu;

39. zahteva, da Komisija in države članice vzpostavijo usklajen in zanesljiv mehanizem identifikacije mladoletnikov brez spremstva ter skupna pravila za ugotavljanje starosti; v zvezi s tem opozarja, da mora zadevna oseba ves čas takšnega postopka iz previdnosti veljati za mladoletno in biti tako tudi obravnavana;

Družine

40. opozarja, da člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin zagotavlja spoštovanje zasebnega in družinskega življenja; države članice poziva, naj ščitijo celovitost družine;

41. poziva države članice, naj preučijo vse ustrezne ukrepe, ki niso ukrepi odvzema svobode, in dokažejo njihovo neučinkovitost, preden se odločijo za pridržanje družin z mladoletniki;

42. želi, da bi imele družine, ki prosijo za azil, dostop do podpornih storitev za družine in za otroke ter specializirane zdravstvene obravnave s področja zaščite otrok;

Ranljive osebe

43. poziva Komisijo, naj oblikuje obvezne skupne standarde za prepoznavanje ranljivih oseb, zlasti žrtev mučenja ali trgovine z ljudmi;

44. meni, da se nobene ranljive osebe zaradi njenega posebnega stanja ne sme pridržati, saj ima to zanjo hude posledice;

45. spodbuja države članice, naj zagotovijo pomoč, posebej prilagojeno ranljivim osebam ter žrtvam mučenja in trgovine z ljudmi, zlasti psihološko pomoč, da bi zagotovili njihovo zaščito; zahteva, da je vse osebje, ki so v stiku z ranljivimi osebami, vključno s pristojnimi za obravnavo prošenj za azil, deležno specializiranega usposabljanja;

Dublinski sistem

46. je zaskrbljen zaradi povečanega števila pridržanih oseb v okviru dublinskega sistema in zaradi na videz sistematične uporabe ukrepov odvzema svobode v nekaterih državah članicah; želi, da se teh oseb ne pridržuje, če ne obstaja tveganje pobega in to tveganje ni bilo dokazano s strani države članice;

47. obžaluje, da nekatere države članice osebam, za katere velja dublinski sistem, omejujejo dostop do standardov za sprejem; poziva Komisijo, naj jasno ugotovi, da se Direktiva 2003/9/ES nanaša tudi na te osebe, da bi jim zagotovili uveljavljanje vseh pravic;

48. naroči svojemu predsedniku, da to resolucijo predloži Svetu in Komisiji.